

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

FACULTATEA DE ISTORIE

OPȚIUNI ISTORIOGRAFICE

Serie nouă

Numărul 2 / 2025

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

2025

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

Lucrețiu Mihailescu-Bîrliba, Laurențiu Rădvan, Mircea-Cristian Ghenghea, Adrian Vițalariu, Felix-Adrian Tencariu (Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), Mihail Băț (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău)

COMITETUL DE REDACȚIE

Maria-Cristina Ciobanu (redactor șef), Rebeca Cefalan, Adina Amărieuței, Mălina Libiț, Andrei Archiudean, Bogdan-Ștefan Novac, Vlad Lungu (Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)

Adresa (materiale trimise pentru publicare sau altă corespondență): Facultatea de Istorie, Universitatea “Alexandru Ioan Cuza”, B-dul Carol I, Nr.11, 700506 - Iași, România.

Telefon: +40 758 550 922 (Comitetul de Redacție); +40 (232) 201056 (Secretariatul Facultății de Istorie)

Website: <https://optiuni-istoriografice.ro/>

E-mail: optiuni.istoriografice.is@gmail.com

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor.

Tehnoredactor: Florentina Crucerescu

Redactor: dr. Marius-Nicușor Grigore

ISSN 1582 – 2842

CUPRINS / SUMMARY

ARTICOLE

Focul în preistorie: de la supraviețuire la inovație tehnologică / Fire in Prehistory: from Survival to Technological Innovation Adina AMĂRIUȚEI	7
Pigmenți și culoare în preistorie: de la primele picturi rupestre la cultura Cucuteni / Pigments and Color in Prehistory: from the Earliest Cave Paintings to the Cucuteni Culture Analisa FOCA	31
Metode de analiză și evoluția abordărilor în studiul ceramicii arheologice / Methods of Analysis and the Evolution of Approaches in Archaeological Pottery Studies Elena-Camelia PINTILIE	63
A Review of Interpretative Approaches Regarding Ashmounds Features From Noua Cultures / O analiză a abordărilor interpretative privind așezările de tip cenușar Vlad VOINICIUC	89
The Mobility of the Administrative Personnel in the Roman Empire: A Perspective on the Career of <i>Publius Aelius Hammonius</i> / Mobilitatea personalului administrativ in imperiul roman: o perspectiva asupra carierei lui <i>Publius Aelius Hammonius</i> Valeria PÎNTEA	107
Implicarea femeilor peregrine în viața religioasă a cetății Tomis / Involvement of <i>Peregrinae</i> Women in the Religious Life of Tomis Daria BABII	117
Considerații privitoare la identificarea satelor lui Oană Ureacli din ținutul Putnei / Considerations Regarding the Identification of Oană Ureacli's Villages in the District of Putna Alecsandru VOICU	125
Comunitate și societate. O scurtă monografie a comunei Baru din județul Hunedoara (sec. XIX-XXI) / Community and Society: a Short Monograph of the Commune of Baru, Hunedoara County (19th–21st Centuries) Denis-Sorin CĂLUȘER	133

Legea învățământului primar din 1924 și aplicarea ei reflectată în unele documente oficiale / The Law on Primary Education From 1924 and its Application Reflected in Some Official Documents

Mihai-Daniel BOTEZATU.....151

Ascensiunea nazismului reflectată în paginile ziarului „Adevărul” (1930-1933) / The Rise of Nazism Reflected in the Pages of the Newspaper „Adevărul” (1930-1933)

Dumitrița ILINCĂI 165

PREZENTĂRI DE CARTE

Mary BEARD, *Laughter in Ancient Rome. On Joking, Tickling, and Cracking Up*, University of California Press, Oakland, 2024, 319 p.

Xenia CHIFEAC..... 183

Valerie HANSEN, *Anul 1000. Exploratori, negustori și începutul globalizării*, trad. Matei Ciurică, București, Corint, 2023, 383 p.

Teodor-Răzvan MOISE 191

Kees BOTERBLOEM, *The Dirty Secret of Early Modern Capitalism. The Global Reach of the Dutch Arms Trade, Warfare and Mercenaries in the Seventeenth Century*, Routledge, New York, 2020, 244 p.

Andrei-Robert VASILACHE 197

Constanța VINTILĂ, Giulia CALVI, Mária PAKUCS-WILLCOCKS, Nicoleta ROMAN, Michał Wasiucionek, *Lux, modă și alte bagatele politicești în Europa de Sud-Est, în secolele XVI-XIX*, Humanitas, București, 2021, 431 p.

Andrei BORDEIANU..... 206

Martyn RADY, *Habsburgii. Ambiția de a stăpâni lumea*, traducere din limba engleză de Lia Decei, prefață de Matei Cazacu, Corint Istorie, București, 2023, 592 p.

Cristiana MURARIU 215

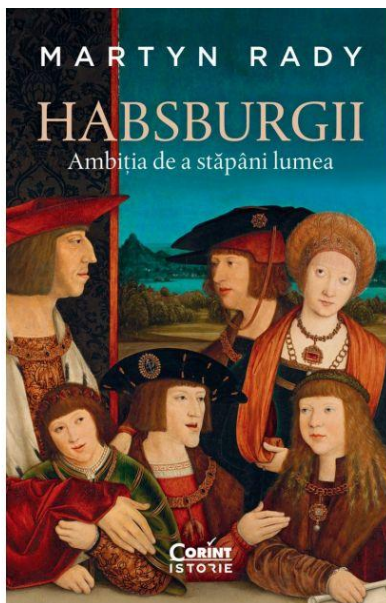
ARTICOLE

PREZENTĂRI DE CARTE

Martyn RADY, *Habsburgii. Ambiția de a stăpâni lumea*, traducere din limba engleză de Lia Decei, prefață de Matei Cazacu, Corint Istorie, București, 2023, 592 p.

Cristiana MURARIU*

Cunoscut pentru preocupările sale în sfera istoriei Europei Centrale¹, profesorul Martyn Rady lansează, în *The Habsburgs: To Rule the World* (Basic Books, 2022), o invitație publicului larg, spre a pătrunde în istoria uneia dintre cele mai longevive și puternice familii ale „bătrânului continent”. Tradusă în limba română de Lia Decei, cartea nu face notă discordantă cu celelalte titluri apărute în seria *Istorie* a Editurii Corint, fiind o lucrare de popularizare, accesibilă, prin limbaj, temele alese și scriitura – deseori – jovială, tuturor cititorilor curioși ori pasionați de subiect. Mai mult, pare că „rețeta” autorului e sigură, combinând toate ingredientele menite să asigure succesul unui *bestseller* de azi: lunga istorie politică a familiei, înțesată de războaie și alianțe matrimoniale complexe, este presărată cu episoade ale distracțiilor curții, picanterii, maladii sau gesturi spectaculoase de pietate. Acționând drept *captatio benevolentiae* pentru un potențial

* Doctorand, Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, email: murariucristiana99@gmail.com

¹ De la același autor, printre altele: *Medieval Buda: A Study of Municipal Government and Jurisdiction in the Kingdom of Hungary* (East European Monographs, 1985), *Nobility, Land and Service in Medieval Hungary* (Palgrave, 2000), *The Middle Kingdoms: A New History of Central Europe* (Allen Lane and Basic Books, 2023).

cititor descurajat la vederea grosimii cărții (aproape 600 de pagini), în cuprins se zăresc capitole care vorbesc inclusiv despre francmasonerie (capitolul 18: *Negustori, botaniști și francmasoni*, p. 317-330), vampiri (capitolul 19: *Vampirism, iluminism și revoluția făcută de sus*, p. 331-345) și cenzură (capitolul 21: *Cenzori, iacobini și „Flautul fermecat”*, p. 360-374) – cu siguranță, Martyn Rady știe cum să preîntâmpine așteptările publicului larg! Influența tendințelor din istoriografia occidentală contemporană transpare, uneori, între paginile sale; este cazul trimiterilor la *gender studies* (capitolul 20: *Arhiducesele și Țările de Jos ale Habsburgilor*, p. 346-359). Exprimări de tipul „ierarhia de gen a puterii” (p. 359), folosite pentru a descrie realități ale veacului al XVIII-lea, pot, încă, lua publicul românesc prin surprindere. Pregătirea temeinică, renumele de istoric, precum și cele câteva decenii de studii și cercetări ale lui Martyn Rady dau, cu siguranță, greutate cărții. *Habsburgii. Ambiția de a stăpâni lumea* întrunește condițiile unui manual prietenos al trecutului familiei împăraților de la Viena.

Cei 1000 de ani de istorie sunt parcurși cronologic și tematic, scoțând la iveală mai multe fațete ale secolelor parcurse în Europa și – pentru o parte – în America de Sud, în 29 de capitole (p. 71-510). *Bibliografia* (p. 523-532), *Notele* (p. 533-572) și *Indexul* (p. 573-585) pot fi consultate la sfârșitul cărții. Stăpânirile întinse ale Habsburgilor sunt mai lesne de urmărit grație hărților care însoțesc textul, în vreme ce vasta genealogie a lor, deși căzută sub consangvinitate încă de timpuriu, beneficiază de un arbore întins de-a lungul a zece pagini. Ediția în limba română dispune de o prefață a lui Matei Cazacu (p. 5-40), care punctează cele mai importante episoade comune ale istoriei Habsburgilor și românilor. Deși Rady face frecvent trimiteri la Transilvania, Matei Cazacu subliniază și poziția celor două țări extracarpatiche, influențate direct de evenimentele desfășurate în apropierea granițelor lor².

² Deosebit de interesantă am regăsit relatarea privind descoperirea, în 1914, la Biserica Sf. Gheorghe Nou din București, a pietrei de mormânt care adăpostea osemintele lui Constantin Brâncoveanu (p. 35-36).

Introducerea (p. 57-70) se deschide cu descrierea în imagini cinematografice a Palatului de la Hofburg, reședința de iarnă a Habsburgilor. Reconstructiv la începutul veacului al XVIII-lea cu o inovație în plan – o spectaculoasă bibliotecă –, proiectul atinge valoarea simbolică: toate decorațiunile acelei noi săli oglindeau, prin măreția lor și eleganța execuției, pretențiile de putere universală ale Imperiului lui Carol VI (p. 61). De altfel, autorul se folosește de impresia creată de această imagine pentru a-și dezvălui obiectivele și pentru a trezi orizontul potrivit de așteptare cititorilor. Portretele, conflictele și curentele invocate în paginile următoare nu propun însurirea insipidă a unor procese istorice, ci reliefația graduală a modului în care ideologia habsburgică a înflorit și, într-un final, a apus.

Originile visului stăpânirii universale sunt căutate într-un trecut îndepărtat, ceea ce încurcă ițele cercetării genealogice, care poate merge, fără exagerări și interpretări forțate, până în secolul X. Poziționarea teritoriilor Habsburgilor la confluența râurilor navigabile Aare, Limmat și Reuss, taxele impuse țăranilor de pe întinsele lor teritorii, precum și înrudirea cu familiile de seniori învecinate le-au facilitat ascensiunea. Elementul-cheie, însă, care le-a asigurat dăinuirea vreme de un mileniu este pus de Martyn Rady pe seama „supraviețuirii” lor: „la baza creșterii precoce a puterii Habsburgilor se află rezistența lor genealogică”, fiindcă „generație după generație au produs moștenitori; dacă nu erau fii, atunci erau întotdeauna la îndemână veri și nepoți” (p. 83). Pornind de la primul Rudolf încoronat rege în 1273, parcursul politic al familiei a stat sub auspicii favorabile, înregistrând un regres în secolul al XIV-lea. Decizia lui Carol IV de Luxemburg de a-i exclude, prin Bula de Aur din 1356, din colegiul elector, i-a determinat pe Habsburgi să lanseze un nou program privind rolul lor istoric și, prin urmare, „au renunțat la trecutul legat de Suabia și au devenit austrieci și romani” (p. 101) prin confecționarea a cinci falsuri monumentale (p. 104).

Mai apoi, în veacul al XVI-lea, pe ruinele „monarhiei iagellone, care domnise în Ungaria și Boemia, Ferdinand și succesorii lui vor realiza conglomerata de teritorii din Europa Centrală pe care istoricii o numesc Imperiul Habsburgic” (p. 159). Destinul familiei avea să se lege nu doar de dobândirea coroanei Sfântului Imperiu German și a

Spaniei, reperul rămânând pentru succesori, peste timpuri, Carol Quintul. Prin cuceririle coloniale din America de Sud, sângele habsburgic a ajuns și peste Ocean. Abia în 1804, după ce Napoleon s-a autointitulat împărat al Franței, Francisc II a procedat la fel în privința Austriei, „adăugând astfel un titlu imperial ereditar la demnitatea electivă de împărat al Sfântului Imperiu Roman” (p. 377). Asasinarea lui Franz Ferdinand și, apoi, Primul Război Mondial, cu evenimentele ce au urmat, au adus stingerea treptată a dinastiei care conține nu doar portretele unor însemnate personalități – Rudolf II, Maria Tereza și Franz Joseph reprezentând doar câteva exemple din cuprinsul acestei ample galerii –, ci este legată intrinsec de *Contrareformă*, *Cruciada târzie*, *Baroc* ori *Iluminism*. Martyn Rady reușește să convingă că, prin moștenirea lăsată, nu se poate vorbi despre o dispariție, căci „ideea Habsburgilor a însemnat întotdeauna mai mult decât teritoriu și politică” (p. 514). Cu siguranță, odată parcursă cartea, se relevă simbolistica puternică a unuia dintre cele mai cunoscute motto-uri ale Habsburgilor, invocat în primele pagini drept invitație la lectură: *Austriae est imperare orbi universo*.